

**ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ
ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ Β΄ ΓΕΝΙΚΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ**

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΜΗΜΑΤΟΣ ΝΕΩΝ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ: ΚΑΤΕΡΙΝΑ ΧΡΗΣΤΑΚΗ
ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΔΙΑΓΩΝΙΣΜΑΤΟΣ: ΕΛΙΝΑ ΔΟΥΔΟΥΜΗ

ΘΕΜΑ 1 (μονάδες 35) [ενδεικτική απάντηση του ΙΕΠ]

1^ο υποερώτημα (μονάδες 10)

α. Λάθος β. Σωστό γ. Λάθος δ. Σωστό ε. Λάθος

2^ο υποερώτημα (μονάδες 10) Οριστέα έννοια: στερεότυπο Γένος: πεποιθήσεις

Ειδιοποιός διαφορά: ομαδικές, προκατασκευασμένες, αναφέρονται σε έναν λαό, θεσμό, ιδέα, αξία κατά τρόπο μονόπλευρο, σχηματικό και γενικευτικό, σε βαθμό που οι «κρινόμενοι» να εμφανίζουν σημαντικές παραμορφώσεις και στρεβλώσεις ως προς την πραγματική τους εικόνα και κατάσταση
Επιλέγοντας τον παραπάνω τρόπο ανάπτυξης η συντάκτρια επιδιώκει να:

- οριοθετήσει την έννοια του στερεότυπου, ώστε να διαμορφώσει, εξ αρχής, κοινό πλαίσιο αναφοράς με τους αναγνώστες,
- εισάγει τους αναγνώστες στο θέμα που θα αναπτύξει και να πληροφορήσει τους αναγνώστες.

3^ο υποερώτημα (μονάδες 15)

Το ύφος λόγου στο ζητούμενο χωρίο είναι επικριτικό.

Γλωσσικές αναφορές:

Επικριτικό σχόλιο. : *Η γλώσσα, ως μη κοινωνικά αθώα...*

Συνοπτοδηλωτική χρήση της γλώσσας: *έρχεται να εξυπηρετήσει τις διάφορες σκοπιμότητες...*

ΘΕΜΑ 2 (μονάδες 30)

Τίτλος: ΜΜΕ... ο «αόρατος» κίνδυνος για τη συλλογική ζωή!

Πρόλογος

Στο πλαίσιο μίας συζήτησης που πραγματοποιήθηκε στην τάξη μας για τον αρνητικό ρόλο που μπορούν να έχουν τα ΜΜΕ στη διαμόρφωση των σύγχρονων κοινωνιών διαβάστηκε το άρθρο της Νικολέττας Τσιτσανούδη-Μαλλίδη, το οποίο έθιγε μία ιδιαίτερη παράμετρο του θέματος, το πώς τα ΜΜΕ ενισχύουν τα αρνητικά στερεότυπα. Ο προβληματισμός γύρω από το θέμα υπήρξε έντονος και όλοι συνειδητοποιήσαμε πως τελικά η επιρροή των ΜΜΕ στη συλλογική συνείδηση πραγματώνεται με τρόπο αδιόρατο και τελικά πολύ επικίνδυνο. Κρίνεται, λοιπόν, ωφέλιμη η επισήμανση των συμπερασμάτων στα

οποία οδηγηθήκαμε σχετικά τόσο με την αρνητική επιρροή των ΜΜΕ στη συλλογική ζωή, όσο με τη στάση που θα πρέπει να τηρήσουν οι νέοι προκειμένου να προστατευτούν από αυτήν.

Κύριο θέμα

Ζητούμενο 1: η αρνητική επίδραση των ΜΜΕ σε κοινωνικό και πολιτικό επίπεδο

❖ **Επιπτώσεις σε κοινωνικό επίπεδο:**

→ Πληροφορίες κειμένου:

- Τα ΜΜΕ δύνανται να προβάλλουν πρόσωπα και αξίες αναγορεύοντάς τις σε πρότυπα.
- Ο δημοσιογραφικός λόγος σχολιάζει βιώματα και γεγονότα διάφορων κοινωνικών ομάδων συχνά καθ' υπερβολή.
- Ο δημοσιογραφικός λόγος στοχεύει στο κέρδος και για αυτό οι δημοσιογράφοι προσαρμόζονται προς τις επιταγές της ιδιοκτησίας του μέσου ενημέρωσης για το οποίο εργάζονται.
- Τα ΜΜΕ επιδιώκουν να διευκολύνουν τη συντήρηση της ισχύουσας κατανομής δύναμης και πλούτου μέσα στην κοινωνία.

→ Επιπλέον επιχειρήματα:

- Δημιουργείται προκατάληψη και επιφυλακτικότητα στις κοινωνικές σχέσεις μειώνοντας τη δυνατότητα ομαλής συνεργασίας των μελών της κοινωνίας.
- Απομακρύνεται από την κοινωνική πραγματικότητα και από την άμεση αντίληψη των κοινωνικών προβλημάτων.
- Μπορεί εύκολα από μια ανεξέλεγκτη φήμη (π.χ. για επικείμενο σεισμό ή διάλυση της οικονομίας) να προκληθεί πανικός και υστερία στον κόσμο, διαταράσσοντας την κοινωνική γαλήνη και τάξη με τρομακτικές συνέπειες.
- Καλλιεργούνται και προωθούνται ακραίες ιδεολογίες, φανατισμός, ρατσιστικές αντιλήψεις, κλπ.

❖ **Επιπτώσεις σε πολιτικό επίπεδο:**

- Διαστρεβλώνεται και υπονομεύεται η αλήθεια.
- Παραβιάζεται η φιλελεύθερη και πλουραλιστική λειτουργία των ΜΜΕ.
- Καταπατούνται βασικά ανθρώπινα δικαιώματα, όπως το δικαίωμα της ελεύθερης διακίνησης και λήψης πληροφοριών ή της ελευθερίας της σκέψης και του λόγου.
- Υπονομεύεται η δημοκρατία, καταστρατηγούνται θεσμοί, φαλκιδεύονται πολιτικές αξίες.
- Εξυπηρετούνται οικονομικά συμφέροντα και σκοτεινά πολιτικά σχέδια.
- Επιβάλλονται στη συνείδηση του λαού νέα πολιτικά πρόσωπα μέσα από τη δυσφήμιση των αντιπάλων και την υποβολή ιδεών.
- Επηρεάζονται και χειραγωγούνται οι πλατιές λαϊκές μάζες.

Ζητούμενο 2: προτείνετε στους συνομηλίκους σας τρόπους με τους οποίους μπορούν να προστατευθούν από αυτήν.

- να ελέγχουν κριτικά τα πράγματα
- να αμφισβητούν τις πληροφορίες
- να διερευνούν την αλήθεια ασταμάτητα
- να είναι αυστηρά επιλεκτικοί ως προς τα μέσα από τα οποία ενημερώνονται.

- να απορρίπτουν μέσα ενημέρωσης χαμηλής ποιότητας
- να είναι πάντα σε εγρήγορση για την αποκάλυψη της αλήθειας
- να ενημερώνονται πολύπλευρα, προκειμένου να διαμορφώνουν μία πιο σφαιρική άποψη για τα πράγματα
- να καταγγέλλουν τα μέσα τα οποία αποδεδειγμένα στοχεύουν στον αποπροσανατολισμό των πολιτών
- να διεκδικούν να ακούγεται και η δική τους «φωνή» από τα ΜΜΕ, προκειμένου να δημοσιοποιούν τη δική τους οπτική πάνω στα πράγματα και να συμβάλλουν στην προσέγγιση της αλήθειας
- να ενεργοποιούνται συλλογικά, προκειμένου για την διεκδίκηση μίας έγκυρης και αντικειμενικής ενημέρωσης

Επίλογος

Δεν υπάρχει καμία αμφιβολία ότι τα ΜΜΕ, αποτελώντας τον πιο ισχυρό δίαυλο επικοινωνίας των ατόμων και των ομάδων στο πλαίσιο των εθνικών κοινωνιών αλλά και σε παγκόσμιο επίπεδο, έχουν τη δύναμη να ασκήσουν μεγάλη επιρροή, που, όταν αυτή είναι αρνητική, τότε μπορεί να αποβεί και εξαιρετικά επικίνδυνη. Εντούτοις, δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι, όταν τηρείται με αυστηρότητα η δεοντολογία σε ό,τι αφορά τη λειτουργία τους, δεν μπορεί παρά να έχουν ρόλο ευεργετικό όχι μόνο για την συλλογική ζωή, αλλά και για τον ατομικό βίο. Τέτοια ΜΜΕ θέλουμε...που να αφυπνίζουν τον πολίτη και να ενδυναμώνουν τη συνείδησή του!!!

ΘΕΜΑ 3

1° υποερώτημα

Ο τύπος του αφηγητή στο απόσπασμα είναι ομοδιηγητικός και το ρηματικό πρόσωπο που τον αναδεικνύει είναι το α' πληθυντικό. Ο αφηγητής ως Έλληνας χριστιανός και ως παρατηρητής αναφέρεται σε μία συλλογική αντίληψη, στο πώς έβλεπαν οι ομόθρησκοι και ομοεθνείς του τον τρόπο ζωής των Εβραίων που ζούσαν στα Γιάννενα προπολεμικά. Το α' πληθυντικό πρόσωπο προσδίδει την αληθοφάνεια της προσωπικής μαρτυρίας στην αφήγηση, αλλά και αμεσότητα, ζωντάνια και παραστατικότητα στον λόγο. Ο χαρακτήρας του κειμένου ανάγεται σε βιωματικός. Εντούτοις, ο αφηγητής δεν δείχνει να συμφωνεί με την άποψη των ομοεθνών του.

2° υποερώτημα

Ο αφηγητής αναφέρεται στη στάση των Ελλήνων απέναντι στους Εβραίους των Ιωαννίνων, η οποία ήταν εξαιρετικά αρνητική, παρά την τόσο τακτοποιημένη ζωή που αυτοί είχαν. Δεν δίσταζαν μάλιστα να τους προσάπτουν κι ένα σωρό κουσούρια, επειδή τους θεωρούσαν παρακατιανούς και τιποτένιους. Με τη μονή παύλα ο αφηγητής παραθέτει την πιο βασική κατηγορία που απηύθυναν στους Εβραίους οι Έλληνες, ότι «μάζευαν» τα χρήματά τους υπονοώντας ότι ήταν τσιγγούνηδες, ενώ εκείνοι (οι Έλληνες) ήταν τάχα γενναιοδωροί και ανοιχτοχέρηδες. Το σχόλιο του αφηγητή που διαχωρίζεται με τη μονή παύλα θα μπορούσε και να παραλειφθεί, παρατίθεται όμως για να φωτίσει ακόμη περισσότερο το θέμα. Επιπλέον, όμως, ο αφηγητής διαχωρίζοντας με μονή παύλα την πληροφορία αυτή, υπαινίσσεται ότι δεν ήταν και κουσούρι να είναι οι Εβραίοι οικονόμοι και ειρωνεύεται την αυθαίρετη σύγκριση τους με την «τάχα» γενναιοδωρία των Ελλήνων, την οποία φαίνεται να μην αποδέχεται ως αρετή τους.

ΘΕΜΑ 4 (μονάδες 15) [ενδεικτική απάντηση του ΙΕΠ]

Ο αφηγητής περιγράφει την ήρεμη, ταπεινή ζωή των Εβραίων στα Ιωάννινα παρουσιάζοντάς τους θρήσκους και οικογενειάρχες («εΐταν ὅλοι θρησκοί, ... κανέναν δὲν δούλευε τὸ Σάββατο.... Παντρεύονταν ἀπὸ μικροὶ κ' ... νὰ πᾶνε τὸ πρωὶ στὴ Συναγωγή τους καὶ νὰ βγοῦνε τ' ἀπόγευμα νὰ κάνουν περίπατο. Οἰκογενειακῶς»). Αντιμετωπίζουν με αξιοπρέπεια το καχύποπτο βλέμμα των συμπολιτῶν τους. Δέχονται επικριτικά σχόλια για την εντιμότητά τους καθώς τους αποδίδονται αδικήματα που δεν έκαναν («λέγανε γι' αὐτοὺς πολλὰ καὶ διάφορα πράγματα. Τοὺς φορτῶναν ἕνα σωρὸ κουσούρια, κακίες κι ἀδυναμίες») και σκληροὺς χαρακτηρισμούς ὅπως «ράτσα τιποτένια καὶ βρώμικια... παλιόβριους καὶ τσιφούτηδες». Τους θεωροῦν ἀναίτια κατώτερους («σὰν ἀνθρώπους παρακατιανούς») και τους πολεμοῦν με τον τρόπο τους («Οὐβριέ, παλιόβριε, ποῦ 'ν' ἡ κότα πόκλεψες»). Φαίνεται ὅτι ἡ παραδοσιακὴ κοινωνία των Ιωαννίνων δὲν μπορεῖ νὰ δεχτεῖ το καινούριο και αρνεῖται νὰ εγκαταλείψει τα στερεότυπα και τις προκαταλήψεις της. Γι' αὐτὸ τον λόγο δυσπιστεῖ, περιφρονεῖ και αποστρέφεται το διαφορετικὸ.

ΑΡΕΙΤΟΛΜΟ

Δάφνη - Αγ. Δημήτριος